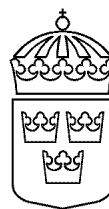

Riksdagens protokoll

2000/01:11

Fredagen den 13 oktober

Kl. 9.00 – 9.55

Protokoll
2000/01:11

1 § Utökning av antalet extra suppleanter i bostadsutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av Socialdemokraternas riksdagsgrupp, tillstyrkt att antalet suppleanter i bostadsutskottet skulle utökas från 19 till 20.

Kammaren medgav denna utökning.

2 § Val av extra suppleant i bostadsutskottet

Företogs val av extra suppleant i bostadsutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i bostadsutskottet

Dag Ericson (s)

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2000/01:3

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:3 av Per Westerberg om myndigheters ingripande mot småföretagare.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 9 oktober 2000

Socialdepartementet

Lars Engqvist

4 § Svar på interpellation 2000/01:7 om svarttaxi

Anf. 1 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Maud Ekendahl har frågat om justitieministern är beredd att skärpa straffen för s.k. svarttaxiverksamhet. Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Jag ser mycket allvarligt på den olagliga taxiverksamhet som förekommer. Jag delar Maud Ekendahls uppfattning att den olagliga verksamheten både utgör ett hot mot en fungerande konkurrens och utsätter resenären för risker då föraren är en okänd person som inte står under kontroll av någon tillsynsmyndighet.

En skärpning av straffet för olaga yrkesmässig trafik trädde i kraft i oktober 1998 genom den nya yrkestrafiklagen. Straffmaximum höjdes då från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Straffskärpningen är en viktig signal om att det här rör sig om ett samhällsproblem som det är angeläget att bekämpa. När man diskuterar vilket straff en brottslig gärning bör leda till är det dock viktigt att komma ihåg att det alltid är domstolen som avgör detta.

Mycket arbete sker på gator och torg genom polisens försorg för att komma åt den olagliga taxiverksamheten. I samverkan mellan flera aktörer har olika projekt startats och strategier lagts upp för att komma åt de personer som ägnar sig åt denna olagliga verksamhet. Jag bedömer därför att det i dag inte behöver införas några nya regler utan hänvisar till de möjligheter som står till buds genom det gällande regelverket.

Anf. 2 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka näringsminister Björn Rosengren för svaret på min interpellation om svarttaxi. Svarttaxi är ett allmänt begrepp. För att inte koppla ihop svarttaxi med svensk taxinäring, som bedriver sin verksamhet på ett mycket seriöst och legalt sätt, vill jag kalla svarttaxiutövarna "svartskjutsare".

Svenska Taxiförbundet, enskilda taxiägare samt många av oss andra är minst sagt irriterade över svartskjutsarna. Det är glädjande att näringsministern liksom jag ser mycket allvarligt på den olagliga taxiverksamhet som förekommer.

Att jag har ställt den här interpellationen beror på att jag för några veckor sedan deltog vid en sammankomst mellan Taxiförbundets skånska regionär, lokala taxiägare från Ängelholm, Båstad och Helsingborg samt företrädare för polisen. Det framkom att man räknar med att i städerna Landskrona och Helsingborg i nordvästra Skåne ett tjugotal svartskjutsare regelbundet är i farten under veckosluten. I min hemstad Ängelholm är antalet ungefär hälften så stort.

Vi var helt överens om att svartskjutsarna utgör ett stort hot mot taxinäringen liksom om att det finns en uppenbar risk för att de som åker med svarttaxibilar kan utsättas för fara. Inte sällan har svartskjutsarna utfört också andra kriminella handlingar.

I Stockholm har polisen och taxi genomfört en gemensam operation, där polisen tog 140 svartskjutsare. 34 av dessa personer fanns i brottsregistret, och 27 saknade körkort.

I min interpellation till näringsministern framhåller jag att det bör genomföras en lagändring som innebär återkallande av körkortet och beslagtagande av bilen. Om man både återkallar körkortet och beslagtar bilen, kan svartskjutsaren inte utöva sin verksamhet.

Ministern hänvisar nu till den skärpning som skedde 1998, då fängelsestraffet höjdes från sex månader till ett år. Jag tycker att det är bra att den skärpningen gjordes. Den tyder på att man ser allvarligt på det här problemet. Jag skulle ändå för debattens skull vilja fråga om näringsministern vidhåller sitt motstånd mot mitt förslag om återkallande av körkortet och beslagtagande av bilen.

Anf. 3 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Enligt polisens uppskattning finns det i hela Sverige i dag mellan 400 och 500 personer som regelbundet ägnar sig åt att köra svart-taxi. Dessa personer gör sig skyldiga till olaga yrkesmässig trafik. Det är framför allt under helgerna och i storstäderna som denna olagliga verksamhet äger rum, och det hänger samman med att det då kan vara svårt att få tag i en vanlig taxi.

I Stockholm startade polisen för några veckor sedan en aktion liknande den tidigare aktion som nämdes av Maud Ekendahl. Den nu aktuella aktionen syftar till att få bort svarttaxiverksamheten från huvudstadens gator. I samband med aktionen påbörjades också en informationskampanj för att upplysa människor om riskerna med att åka svarttaxi. Flygblad delas ut på platser där verksamheten är vanligt förekommande under helgerna. Jag har ett sådant flygblad här i min hand och kan senare ge det till interpellanten. Avsikten är att förmå folk att avstå från att använda svarttaxi genom att upplysa dem om vilka konsekvenserna kan bli av att åka med en främmande person som inte står under kontroll av någon tillsynsmyndighet. Det sker, som interpellanten också har sagt, tyvärr många brott i samband med att människor åker i en svarttaxi. I synnerhet när man åker ensam är risken stor att bli rånad, misshandlad eller, vilket också förekommer, våldtagen.

Det är polisen som ansvarar för den kampanj som jag här beskriver, men polisen samverkar med framför allt skattemyndigheterna, länsstyrelsen, Svensk Handel och Taxiförbundet. Kampanjen kommer att pågå en längre tid med återkommande aktioner. Målsättningen är att få bort en stor del av den olagliga taxiverksamheten.

Vid en liknande aktion i våras uppskattade polisen att svarttaxiåkandet minskade med ca 75 %.

Det tycker jag visar att det i stor utsträckning går att komma till rätta med problemet med tillämpningen av dagens regelverk. Jag kan också glädja Maud Ekendahl med att polisen i de städer som hon nämner i interpellationen, Landskrona och Helsingborg, sedan drygt ett år tillbaka arbetar på ett liknande sätt som polisen i Stockholm för att få bukt med svarttaxiverksamheten.

Anf. 4 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag instämmer i att det är alldeles utmärkt att ha aktioner där man samarbetar inom taxi och polis. Men vi vet ju hur polisen har det och vilka resurser som polisen har. Jag tycker därför att det vore lyckligast ju mer vi kan se till att få till stånd lagändringar som gör att vi på

olika sätt kan rensa bort träsket inom en snar framtid. Jag hörde att det t.ex. nu i Kalmar också börjar växa fram problem och att polisen tillsammans med landshövdingen är på väg att försöka utforma någon aktion.

Jag tycker att det är ett glapp i lagstiftningen, om jag får uttrycka mig så. Jag har här plockat fram ett tjugotal domar som jag har i min hand. Den första är från Göteborg år 1995 och den senaste från Uddevalla i maj i år. Det är bara en enda dom, och det är den första från år 1995, som handlar om ett fängelsestraff på två månader. Annars är det enbart dagsböter.

Domstolarna dömer till dagsböter, och sedan har vi ett glapp ända till fängelse. Det är där jag skulle vilja se ett mellanting, att vi har flera steg att gå. Jag tror att det är mer verksamt. Man vet att det är mycket bättre att återkalla ett körkort och att beslagta en bil. Det är därför jag tycker att näringsministern ska bära med sig det och försöka fundera på om det inte är värt att få in en lagändring i alla fall.

Anf. 5 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det finns i dag möjlighet att återkalla körkortet för den som kör svarttaxi. Enligt lagen ska ett körkort återkallas bl.a. om körkortsinnehavaren genom upprepade brott i väsentlig grad har visat bristande vilja eller förmåga att rätta sig efter de bestämmelser som gäller i trafiksäkerhetens intresse. Denna återkallelsegrund är tillämplig på den som kör svarttaxi. Man kan alltså med den lagstiftning som finns i dag ta bort körkortet.

När det sedan gäller beslag av bilen torde det, som Maud Ekendahl konstaterar i interpellationen, inte finnas någon möjlighet att ta en bil som har använts i svarttaxiverksamhet i beslag. När man diskuterar denna fråga bör man dock ha i minnet att den bestämmelse som finns för att förklara bilar som har använts för olovlig körning förverkade har visat sig relativt svår att tillämpa. Det beror dels på att bilar har ett relativt högt värde varför tillämpningen av den s.k. proportionalitetsprincipen oftast leder till att bilen inte kan förverkas, dels på att de personer som gör sig skyldiga till upprepade olovliga körningar ofta har tillgång till flera bilar.

Om det visar sig att det inte går att få bukt med svarttaxiproblemet inom gällande lagstiftning kan det självklart finnas anledning för regeringen att titta närmare på om det finns skäl att strama upp lagstiftningen. Jag delar den meningen. Vi får se med kampanjerna etc. hur vi bättre kan klara av företeelsen med svarttaxi.

Anf. 6 MAUD EKENDAHL (m):

Fru talman! Jag instämmer med vad näringsministern säger. Jag har haft diskussioner med en åklagare innan jag skulle ha den här debatten om just problemet med att beslagta bilar, eftersom vi också har en regel att man ska vara ägare av bilen. Jag tycker i så fall att man är tvungen att titta på lagstiftningen så att man ska ta personen oberoende av om han äger bilen eller inte. Det får ägaren och den som har kört bilen göra upp sinsemellan.

Jag tror inte att lagstiftningen är omöjlig att förändra. Ser man att man inte klarar av det, precis som Björn Rosengren säger här, kanske man får titta på det. Det tycker jag är mycket glädjande, och jag vill tacka ministern för det svaret. Jag tyckte att det kanske kunde vara enklare. Jag ville göra en jämförelse med fiskerilagen. Där kan man faktiskt beslagta redskap, båt eller bil. Det var den kopplingen som jag gjorde. Varför kan man göra det för en sådan grupp, och inte komma åt detta?

Avslutningsvis ber jag att få tacka för svaret. Jag ser fram emot att vi följer frågan. Jag hoppas att det löser sig, men om det inte gör det hoppas jag att näringsministern återkommer.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2000/01:22 om nya regler för transportbidrag

Anf. 7 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Åke Sandström har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att dels ompröva delar av de nya transportbidragsreglerna, dels kompensera de värst drabbade företagen.

Frågorna ställs mot bakgrund av de nya regler som sedan den 1 januari 2000 gäller för transportbidraget. De nya reglerna innebär bl.a. att bidrag för transporter av jordbruks- och fiskeriprodukter inte kan lämnas.

Beträffande Åke Sandströms inledande fråga måste jag klargöra att gällande gemenskapsregler om statligt stöd för regionala ändamål inte är tillämpliga på jordbruks- och fiskeriprodukter. Detta innebär i praktiken att regionalpolitiskt stöd inte kan ges för transporter av jordbruks- och fiskeriprodukter.

De regler som regeringen måste anpassa sina regionala stöd efter är på denna punkt mycket tydliga, och jag ser i dag inga möjligheter att ompröva beslutet att inte stödja transporter av jordbruks- och fiskeriprodukter.

Vad avser Åke Sandströms andra fråga, vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att kompensera de värst drabbade företagen, kan jag konstatera att det i dag är svårt att, utöver befintliga och av EG-kommissionen godkända stödformer, kompensera enskilda företag utan att riskera att bryta mot EG:s statsstödsregler. Detta gör att jag inte finner det lämpligt att uttala mig i termer av compensation. Jag vill dock påpeka att den regionalpolitiska utredningen nyligen presenterade sitt slutbetänkande, och det bereds för närvarande inom Näringsdepartementet. Den framtida utformningen och användningen av företagsstöden kommer att vara en del i detta arbete.

Anf. 8 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Tack för svaret. Tyvärr måste jag konstatera att väldigt många frågetecken kvarstår utifrån mina frågor.

Min huvudinvändning är, för det första: Av vilken anledning tillämpas denna regel retroaktivt? Varför tillämpas den retroaktivt ett helt halvår bakåt i tiden? Anser ministern att det är rättfärdigt?

För det andra: Vem ska stå för de merkostnader som drabbar berörda företag som gjort upp långsiktiga affärsuppgörelser på felaktiga premisser?

För det tredje: Vilket motbud hade den svenska regeringen när detta infördes? Hade regeringen gjort något för att behålla transportersättningen på livsmedelssidan, eller accepterades förändringen bara rakt av utan protester?

För det fjärde: Gäller inte samma regler för alla EU-länder? Ett företag i Rosengrens hemlän, Norrfrys i Haparanda, skulle investera och satsa på 40 nya jobb. De har nu gått till ett medarbetande företag, en underleverantör i Glossen utanför Berlin, för livsmedelsförädling. Där får man i samma EU-värld 35-procentigt stöd för livsmedelsförädling. Hur är det möjligt? Har vi inte samma regler?

Fru talman! Det var dessa nischprodukter, bl.a. i norra Sverige, som skulle rädda livsmedelsproduktionen när vi gick in i EU. Det är de nischprodukterna som nu tappat marknadsandelar. Det gäller Verum hälsofil, Västerbottensost, Fjällmessmör, Jokkdricka m.m. Detta är inte rimligt. Man tappat marknadsandelar, och får dessutom 8–9 miljoner kronor i merkostnad på årsbasis.

En utomordentligt viktig fråga är: Av vilken anledning införs denna förändring i år? När jag i går kollade upp detta i detalj såg jag att gällande gemenskapsregler infördes den 10 mars 1998. Har regeringen tillåtit ett felaktigt stöd under hela den här tiden?

Beträffande den regionalpolitiska utredningen måste jag konstatera att endera är detta ett felcitat eller så har man inte tänkt igenom innehållet. Det finns mycket få förslag som kompenserar för avståndsberoende nackdelar. Utredningen har föreslagit att man tar bort transportstödet i dess helhet. Man tar också bort flera andra selektiva stöd, t.ex. sysselsättningsstödet.

Jag vet att det blir ytterligare nya uppgifter för näringsministern med småföretagen. Det är då viktigt att vi får klara och långsiktiga spelregler för småföretagen. Att ändra på reglerna under pågående säsong och dra in poäng för hela säsongen är varken populärt eller rimligt. Möjligen kan det vara det i samband med grova fel, och det anser jag inte att företagen har gjort i det här sammanhanget. Här är det överdomaren som har konstaterat det hela och konstruerat nya regler.

Jag vill repetera min huvudinvändning. Den gäller retroaktiviteten i detta. Jag vet att vi i den här kammaren inte får fatta retroaktiva beslut. Nu kanske inte detta är att betrakta som ett beslut, men varför drar man in detta när det drabbar småföretagen med uppskattningsvis – och det är en rätt nära uppskattad beräkning – 8–9 miljoner på årsbasis?

Anf. 9 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Regeringen anmälde utifrån riksdagens godkännande till EG-kommissionen under våren 1999 de förändringar i stödformer som föreslogs i propositionen *Regional tillväxt – för arbete och välfärd* för kommissionens godkännande. Jag vill här poängtera att i denna anmälan föreslog regeringen inga ändringar avseende fortsatt bidrag för transporter av jordbruks- och fiskeriprodukter.

Utifrån det faktum att gällande gemenskapsregler om statligt stöd för regionala ändamål inte är tillämplbara på jordbruks- och fiskeriprodukter krävde EG-kommissionen att den möjlighet som tidigare funnits att stödja dessa typer av produkter skulle tas bort.

Utifrån de klara reglerna fann jag det inte rimligt att driva frågan vidare och att genom detta i värsta fall riskera hela stödets framtid eller åtminstone kraftigt försena kommissionens beslutsprocess. Det hade kunnat innebära stopp i stödgivningen.

Jag vill också påminna om att fortsatt stöd av denna typ av produkter utan kommissionens godkännande innebär ett otillåtet stöd. Detta medför återbetalningsskyldighet för de enskilda företagen – och det brukar inte vara så lustigt.

Jag är väl medveten om de problem som kan drabba vissa företag på grund av de nya reglerna. Jag kommer även fortsättningsvis att följa utvecklingen i de regionalpolitiskt prioriterade områdena mycket noga.

Jag kan också konstatera att informationen kring ändringarna i stödformer till vissa berörda kan ha varit bristfällig, vilket jag självfallet beklagar.

Fru talman! Låt mig sedan kort kommentera den framtida utformningen. Allmänt kring företagsstödens framtid vill jag återigen hänvisa till den regionalpolitiska utredningen, som nyligen presenterade sitt slutbetänkande. Regeringen avser att återkomma i frågan under hösten 2001.

Det är också så att utredningen *inte* har föreslagit att man ska ta bort transportstödet. Det är inte sant. Därmed finns det självfallet frågor i utredningen som jag inte delar, och som kanske inte heller regeringen och kammaren kommer att dela. Detta är ju en utredning, och den ska sedan behandlas i vanlig ordning med ett betänkande som går ut på remiss, och sedan ska en proposition tas fram.

Jag vill särskilt trycka på utredningens konstaterande att företagsstödet inte kan ersätta entreprenörskap, företagande och dynamik. Vi rör oss nu i stället från en kompensationspolitik till en stimulanspolitik. Jag kan alltså klart uttrycka till Åke Sandström att vi mer går från den klassiska kompensationspolitiken till en politik som ska stimulera tillväxt och företagens möjligheter att leva även i min hemort, Norrbotten.

Anf. 10 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag konstaterar att jag fortfarande inte har fått svar på frågorna. Retroaktiviteten är besvärande, och där tycker jag inte att det är rimligt att man tar detta under så lång tid bakåt.

Frågan om lika regler i hela EU-området är också angelägen. Jag saknar en kommentar till varför man kan ge stöd i Tyskland för liknande verksamhet. Det borde vara lika.

De långsiktiga spelreglerna hoppas vi mycket på. Vad gäller förhoppningarna inför den regionalpolitiska utredningen och dess förslag ska vi från Centerpartiets sida med stort intresse följa detta. Om jag har kunnat läsa mig till en felaktig information så är det mitt fel. Den beskrivning som jag har fått är att man ändrar kraftigt i transportstödsreglerna.

Det finns utomordentligt stora uppgifter för regional utjämning och utveckling, som utgiftsområdet heter i dag, att jobba vidare på för att vi ska få en tillväxt i hela landet. Jag konstaterar att vad gäller kompensationen så är detta inte möjligt.

Jag konstaterar vidare att ministern säger att informationen har varit bristande. Tyvärr kommer inte det att hjälpa de företag som nu tappar marknadsandelar och intäkter.

Det är utomordentligt viktigt att vi skapar långsiktiga och, framför allt, stabila spelregler. Så här får vi inte göra fler gånger. Personligen menar jag att det är både orättfärdigt och orättvist, och framför allt också ogenomtänkt, att man måste förfara på det här sättet.

Nu har vi sett att det är högre kostnader och lägre intäkter som är en klar trend i hanteringen av de här stöden. Jag har inte kunnat utröna av svaret vad som var regeringens motbud i de här förhandlingarna.

Men jag tackar som sagt för svaret så långt. Tack!

Anf. 11 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Låt mig göra konstaterandet att retroaktivitetsfrågan självfallet är olycklig. Men samtidigt är det så att om vi inte hade gjort detta så hade det blivit en återbetalningsskyldighet. Man kanske kan säga att felet var att man inte tidigare uppmärksammade detta, och tog bort det då. Det kan vi kritiseras för.

När det gäller Tyskland så kan jag tyvärr inte svara på det. Men det kan röra sig om ett etableringsstöd eller liknande på 35 %, som har nämnts här. Jag kan alltså inte svara på detta, men jag ska undersöka det. Statsstödsreglerna och därvid transportstödet gäller självfallet för alla länder. Spontant kan jag säga att det skulle förvåna mig om man i Tyskland har transportstöd. Det är ju väldigt specifikt för de nordliga länderna i EU. Här tror jag att det handlar om ett etableringsstöd. Men låt oss titta på det, och ändå kontrollera att inte Tyskland – vilket jag är helt säker på – använder ett stöd som inte är tillämpligt och som vi har funnit oss i att icke använda.

Det här företaget uppe i Haparanda som nämns är ju ett företag som går mycket bra. Det beror just på att man har duktiga entreprenörer och inte på stöd.

Anf. 12 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Det duktiga företaget i Haparanda skulle ha utvecklats ännu mer i Haparanda om man inte hade ändrat de här reglerna. Det är den beskrivning jag har fått.

Låt mig för tids vinnande konstatera att jag ser fram emot ett fruktbart samarbete kring genomförandet av Regionalpolitiska utredningens förslag och intentioner. Jag tror att det där finns grund för en samsyn för regional utjämning och utveckling, vilket är väldigt viktigt. Utredningen andas tyvärr en del av att man går mot mer generella stöd och vill ta bort många selektiva. Det finns en begränsning i värdet av den inriktningen. Jag vill tacka för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 13 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Åsa Torstensson har frågat statsrådet Lars-Erik Lövdén om han avser att verka för att förhindra en utveckling som tvingar fram nya kommunsammanslagningar. Åsa Torstensson har vidare frågat honom på vilket sätt han avser att arbeta för att tillförsäkra alla landets kommuner möjligheten att utvecklas i enlighet med lokala förutsättningar och den lokala viljan. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vad gäller frågan om utvecklingsmöjligheterna på lokal och regional nivå kan jag konstatera att regeringen på olika sätt arbetar med detta viktiga område. Jag kan bl.a. nämna Parlamentariska regionkommitténs slutbetänkande, Regionalpolitiska utredningen och Demokratiutredningens slutbetänkande. Samtliga dessa har förslag eller överväganden som påverkar lokalt och regionalt självstyre och förutsättningar för att delta i utvecklingen av den egna kommunen eller regionen. De regionala tillväxtavtalen kan även komma att inverka på dessa frågor. Frågan är således under beredning i Regeringskansliet.

Vad gäller frågan om kommunsammanslagningar kan jag inledningsvis nämna att orsaken till att riksdagen ursprungligen fattade beslut om kommunsammanslagningar var det ökade kravet på en mer omfattande offentlig verksamhet. Större kommuner har dock medfört vissa negativa effekter vad gäller närhet och demokrati. Detta får ställas mot att de nya sammanslagna kommunerna fick ökade resurser för att tillgodose invånarnas behov av service.

Förutsättningarna för ändringar i kommunindelningen regleras i den s.k. indelningslagen. I denna anges bl.a. att regeringen får besluta om ändring i rikets indelning i kommuner om ändringen kan antas medföra bestående fördel för en kommun eller en del av en kommun eller andra fördelar från allmänna synpunkter. Vid prövning av frågan om indelningsändring ska särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från den eller de kommuner som närmast berörs av ändringen. Om en sådan kommun motsätter sig en indelningsändring får beslut om ändringen meddelas endast om det finns synnerliga skäl.

Konstitutionsutskottet uttalade i sitt betänkande 1998/99:KU21 att kommunsammanslagningarna har minskat medborgarnas möjligheter till insyn och överblick över den kommunala verksamheten samt att antalet politiskt aktiva minskat. Riksdagen har begärt att regeringen ska återkomma med förslag som gör det enklare att dela kommuner genom att procedurerna som har samband med kommunindelningar underlättas.

Regeringen beslutade i november 1999 att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att föreslå åtgärder som bl.a. ska öka medborgarnas möjligheter till insyn och deltagande i den kommunala demokratin samt stärka den kommunala representativa demokratin. Kommittén ska också enligt sina direktiv göra en översyn för att se över hur de procedurer som har samband med kommunindelningar kan underlättas, dvs. hur ärendena utreds, vem som beslutar samt möjligheten att genomföra en snabb indelningsändring när beslut väl fattas. Kommittén ska enligt sina direktiv redovisa sitt arbete senast den 1 februari 2001.

*Svar på
interpellationer*

Jag vill även återigen nämna Demokratiutredningens slutbetänkande. I betänkandet pekar man på att kommunindelningar är att föredra framför att inrätta fler kommunalnämnder men att känslan för solidariteten måste fördjupas så att storstädernas starka socioekonomiska segregering inte leder till sned resursfördelning.

Jag vill i detta sammanhang också peka på det kommunala utjämningsystemet som syftar till att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Det innebär även att de senaste årens tillväxt i den svenska ekonomin kommer hela kommunkollektivet till godo.

Fr.o.m. år 1996 har dessutom särskilda medel anvisats för att skapa möjligheter att tillfälligt bistå kommuner och landsting som på grund av speciella omständigheter kan hamna i en särskilt svår ekonomisk situation. Kommundelegationen och Bostadsdelegationen hanterar dessa frågor. Jag vill också nämna att regeringen i en proposition föreslagit att ett omställningsbidrag ska inrättas för de landsting som har haft en stor befolkningsminskning under en femårsperiod.

Regeringen har således försökt att underlätta för kommuner bl.a. vad gäller deras möjligheter till samverkan och möjligheter att agera under likvärdiga förutsättningar. Det ekonomiska stödet har jag nämnt. Jag vill också nämna att kommuner fått ökade samverkansmöjligheter, bl.a. därför att det införts enklare regler för tillskapande av kommunalförbund och möjligheten till att ha gemensamma nämnder. Vissa kommuner samverkar mer än andra. Oavsett hur nära en kommun väljer att samarbeta med en annan kommun vill vi från regeringens sida poängtera vikten av att en fokusering görs på den lokala demokratin. Det är viktigt att medborgarinflytandet ökar i kommunerna. Genom att öka antalet förtroendevalda ledamöter kan även närheten till medborgarna öka, och på så sätt kan den lokala demokratin stärkas.

Anf. 14 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag börjar med att tacka Britta Lejon för svaren på mina frågor. Jag skrev dessa frågor med anledning av att regeringens tjänsteman, som har ett mycket tydligt regeringsuppdrag och därtill arbetar med kommuner i förändring, gick ut och förespåkade nedläggningen av 100 kommuner. Jag ställde inte frågorna till demokratiministern utan till statsrådet Lövdén därför att jag förväntade mig att kommunernas statsråd också gjorde någon form av sammankoppling med de demokratifrågor som demokratiministern har försökt förankra och förtydliga i regeringen. Jag förväntade mig att de frågorna skulle föras samman med de ekonomiska aspekterna som Lövdén svarar för. Inte vid något tillfälle har jag mött eller förstått att regeringen eller något statsråd har fört samman dessa två mycket viktiga aspekter för medborgardelaktighet och medborgaransvar. Men jag accepterar naturligtvis att regeringen explicit har fångat in demokratiaspekterna i mina frågor.

Då vill jag vända frågan tydligare tillbaka till demokratiministern som fyller svaret med ett flertal utredningar som demokratiministern har initierat. Dessa svar ges tillsammans med demokratiministerns krav, önskemål eller hur man ska uttrycka det om att det krävs 10 000 nya förtroendevalda i detta land just för att skapa en ökad delaktighet och lokal demokratisk utveckling.

Detta kan också föras samman med frågan varför det blev så tyst när en av regeringens tjänstemän faktiskt agerade på det här sättet och förmedlade att 100 kommuner är i fara och att vi kan förvänta oss att dessa läggs ned. Var finns det motsatta anslaget? Var finns regeringens ambition att i praktisk politik påvisa för oss som engagerar oss i kommundelningar och i lokalt utvecklingsansvar att det finns en annan planering än den som en av regeringens tjänstemän tillåts ta upp utrymme i medierna för?

Det ställs krav på helhet, och det ställs krav på att se sambanden mellan demokratifrågor och det ekonomiska ansvaret på ett lokalt plan.

Jag vänder därför på frågeställningen. När demokratiministern hänvisar till tidigare reformer och kommunsammanslagningar men egentligen inte bekräftar att dessa sammanslagningar har fått negativ effekt på antalet förtroendevalda och det lokala engagemanget, kan jag inte annat än tolka det som att denna 50, kanske nästan 60 år gamla reform fortfarande skulle vara aktuell på 2000-talet. Jag vänder på frågan: Kan ministern på något sätt ge stöd så att 100 nya kommuner tillskapas i stället? Kan det få ta utrymme i medierna som en tydlig politisk inriktning till skillnad mot när man låter regeringens andra tjänstemän få uttala 100 kommuners nedläggning?

Anf. 15 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Jag är helt överens med Åsa Torstensson om behovet av att se till helheten och att se sambanden. Våra intentioner – och då tror jag att jag menar både de värderingar som Åsa Torstensson och som jag själv och våra olika partier står för – är att det ska finnas goda förutsättningar för en vital demokrati och ett vitalt lokalsamhälle i Sverige. Och då är det viktigt att koppla samman de demokratiska aspekterna med de ekonomiska.

Den kommunala historien är historien både om de ekonomiska förutsättningarna för att kunna leva upp till behoven av service och kommunal verksamhet och om önskemålen, behoven och förväntningarna på den lokala demokratin, liksom om hur de historierna har gått samman och ibland gått på tvärs mot varandra.

Ska våra ambitioner inför framtiden om det vitala lokala samhället och den fördjupade demokratin i Sverige kunna realiseras är det viktigt att man ser sambandet. Det är viktigt att man ser att det inte går att åstadkomma förändringar när det gäller demokratin om man inte också ser vilken sorts ekonomisk utveckling och vilka sorters ekonomiska faktorer man tror att man har att ta hänsyn till inför framtiden i Sverige.

Därför tror jag att det är viktigt, när vi så småningom behandlar bl.a. Demokratiutredningens förslag, när vi tar med alla de synpunkter vi får in vid rådslaget om Demokratiutredningens slutbetänkande och i fortsättningen i regeringens arbete med att stötta kommunerna, att vi ser till helheten, att vi ser både de ekonomiska och de demokratiska aspekterna på den framtida utvecklingen.

Åsa Torstensson frågar var regeringens ambition finns om en motsatt utveckling mot att 100 kommuner försvinner. Jag tror att just medvetenheten om att vi inte kan se bara den ena sidan av saken utan att vi måste se både de ekonomiska och de demokratiska aspekterna i framtiden kan skönjas i den nyligen förändrade ansvarsfördelningen i regeringen när det

gäller regionalpolitiken. Ulrica Messing har nu som nytt statsråd ansvar för regionalpolitiska frågor, m.fl. En av anledningarna till det är att regeringen vill kunna ägna sig mer åt de här frågeställningarna.

En annan viktig sak när det gäller de här frågorna är att beskriva för Åsa Torstensson att vi både inom Finansdepartementets ram men också hos mig på Justitiedepartementet sedan en tid tillbaka – i mitt fall sedan några år tillbaka – har inrättat ett uppföljningssystem. Jag tror att jag vid någon tidigare interpellationsdebatt med Åsa Torstensson har nämnt detta. Vi försöker dra lärdomar och se effekterna av hur kommunernas förändringsarbete och utvecklingsarbete påverkar bl.a. den demokratiska infrastrukturen.

Allt det här, ambitionen att skaffa oss ökade kunskaper men också ambitionen att arbeta mer offensivt med regionalpolitiken, är några svar som Åsa Torstensson har efterlyst.

Anf. 16 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Om jag tolkar demokratiministern positivt kan jag utläsa – och ministern får bekräfta det – att en beskrivning av kravet på och behovet av en helhetssyn när man ser på demokratifrågor inte enbart handlar om att gå till valurnan utan också om att aktivt ta ett stort ansvar för sin lokala närhet och om att därmed aktivt vara med och påverka de lokala prioriteringarna t.ex. vid en kommunal budget. Jag utläser att den del som gäller demokratiaspekten tar ministern med sig och arbetar aktivt med, på grund av att den nya ministern för regionalpolitiska frågor explicit kanske ska jobba med ekonomin. Demokratiministern bör ha ambitionen att skapa en större helhetssyn på de här frågorna, med demokratifanan högt. Jag har de förväntningarna.

Men det handlar också om att i praktisk, tydlig, aktiv politik lägga fram förslag och gå vidare. Ministern har haft och har redan i dag ett redskap. Ministern, liksom jag, vet att det finns ett stort antal kommuner som väntar på att få starta eget. Det finns ett stort antal kommuninvånare som är beredda att gå in i nya politiska förtroendevalsystem. Det är system som vi har i dag. Man skapar inte något nytt i sig, utan man går in i befintliga partier och tar på sig politiska uppdrag just för att påverka vad i ekonomin som ska prioriteras utifrån ett kommunalt perspektiv. Man vill vara med och påverka vilken barnomsorgskostnad som kommunerna ska ta ut, man vill vara med och påverka bostadsutveckling osv. Det handlar mycket om det lokala ansvaret om närområdet.

Vi vet, eftersom ministern hänvisar till indelningslagen, att regeringen har avslagit Torslanda kommun dels ansökan om att få starta en ny kommun. I den delen finns 3 % av Göteborgs kommuns invånare. Därtill bekräftade regeringen att man tillåter 97 % att ha en otroligt stark veto-rätt och att 3 % inte kan frigöra sig och få starta eget. Det är redskap som ministern har redan i dag.

Under gårdagen fattade regeringens förlängda arm, Länsstyrelsen i Västra Götaland, beslut om att inte tillåta Ljungskile kommun del att gå vidare med en ny utredning. Återigen motverkar man människor aktivt genom att blockera möjligheter för människor att ta på sig nya uppdrag.

Jag har ett förslag till ministern som ministern aktivt skulle kunna föra fram på sin dagordning. Det är att under tio år ge signaler om att våra kommuner ges utrymme för att skapa 100 nya kommuner. Det skulle i förlängningen innebära 10 000 nya människor som engagerar sig och tar ekonomiskt ansvar. Med en sådan inriktning skulle man tydligt markera vad det är för utveckling vi vill ha i samhället där medborgaransvar och medborgarens delaktighet tydligare står på dagordningen när man pratar om kommunernas utveckling.

Anf. 17 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Åtgärder och att gå vidare utifrån insikter, talar Åsa Torstensson om. Och det är naturligtvis det som är målsättningen för hela politiken.

Åsa Torstensson nämner att det i hennes perspektiv vore lämpligt om regeringen under tio år kunde ge signaler om att vi nu ska arbeta för 100 nya kommuner.

Jag hyllar de goda ambitionerna bakom detta förslag. Men jag tror att det är viktigt att vi håller i minnet att förutsättningarna för den lokala demokratin och den lokala utvecklingen ser oerhört olika ut i landet. Jag tror att det faktiskt måste vara så. Kommuner är ju inte något i sig själva, utan förutsättningarna för en god lokal verksamhet och en god lokal demokrati ser olika ut på olika håll i det här landet.

Ibland kanske förutsättningarna blir bättre om kommuner, i rak motsats till vad Åsa Torstensson pratar om, faktiskt ökar sin samverkan över kommungränserna. Det kanske är för dyrt för en kommun att ha en sorts samhällsservice, en särskild sorts skola. Det kanske är bättre att man då tillsammans med några andra kommuner åstadkommer detta, för att kunna fortsätta att vara en kommun, för att kunna fortsätta att bedriva en bra service.

Ibland kanske förutsättningarna talar för att gå åt motsatt håll. Den existerande kommunen är alldeles för stor för att väl kunna leva upp till de behov och förväntningar som människorna i den delen av landet har.

Att lösningen av alla problem är att skapa 100 nya kommuner undrar jag verkligen om det är sant. Jag tror att lösningarna måste se olika ut i olika delar av landet. Men regeringens ansvar är naturligtvis att skapa så goda förutsättningar som möjligt. Sedan är det upp till människorna lokalt att själva försöka forma sin verklighet på bästa sätt.

Jag vill bara tillägga att vi faktiskt från regeringens sida har påbörjat ett antal åtgärder, även om det kanske inte är exakt dem som Åsa Torstensson efterlyser. Vi har avsatt medel för demokratiutveckling.

Jag anser att några av de viktigaste frågorna för utveckling av demokratin i Sverige handlar om skolan och demokratin liksom om den lokala demokratin. Därför är det så oerhört glädjande att kunna konstatera att när nu sista ansökningsdagen för demokratiutvecklingsmedlen har löpt ut för det här halvåret har vi fått in över 400 ansökningar. Olika intressenter, föreningar och sammanslutningar av olika slag, har oerhört goda förslag om hur man ska kunna utveckla demokratin ur olika aspekter.

En mycket stor del av de drygt 400 ansökningarna innehåller just förslag om utveckling av den lokala demokratin. Det är oerhört glädjande att vi har fått ett så enormt gensvar. Det är bara att konstatera att det finns idéer och framåtanda. De ansökningar som regeringen kommer att kunna

bifalla kommer att leda utvecklingen framåt. Det är jag helt övertygad om.

Anf. 18 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är positivt att regeringen får en så god respons utifrån olika ansökningar. Jag är den första att bekräfta att det är positivt. Men jag är också mycket medveten om att den rörelse som de här ansökningarna bekräftar finns runt om i landet. Jag har besökt många av dem. Jag har varit delaktig i många av dem.

Jag vill också vara den första att bekräfta flexibiliteten och tillåtelsen att just se olika ut. Men det jag efterfrågar är en tydligare inriktning mot just det jag har tagit upp. Man ska inte enbart se en ensidig utveckling, där sammanslagningar av kommuner fortfarande ska gälla 50 år efter en gammaldags reform. Den var aktuell på 50-talet.

Det är just med anledning av nya arbetsformer och samverkan som det ges förutsättningar att skapa nya, mindre kommuner i dag. Mindre geografiska enheter och lägre invånarantal är det jag efterfrågar.

Det finns i dag en ensidig bild av den ekonomiska problematikens lösning. Det är ökade sammanslagningar och en ökad stordrift utifrån ekonomisk effektivitet. Det tror inte jag på. Återigen: Sammanför detta med kravet på 10 000 nya förtroendevalda!

Anf. 19 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Jag håller helt med Åsa Torstensson om behovet av att se till helheten, att se både ekonomin och demokratin tillsammans. Vi kan inte skapa goda förutsättningar för vare sig det ena eller det andra om vi inte ser till helheten.

Jag kan försäkra Åsa Torstensson att regeringen arbetar aktivt för att ge det svenska lokalsamhället goda förutsättningar att utvecklas i en positiv riktning som innebär fördjupad demokrati. Men lösningen kanske inte alla gånger är 100 nya kommuner. Lösningen kanske är goda förutsättningar för ett vitalt lokalt samhälle både när det gäller förutsättningar för en god kommunal verksamhet och förutsättningar för ett fördjupat folkstyre lokalt.

Vi ser till helheten, och det kommer att märkas i våra förslag framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Anmälan om ersättare för särskild företrädare för partigrupp

Talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas partigrupp anmält Per Lager som ersättare för Marianne Samuelsson som särskild företrädare för partigruppen.

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

Förslag till förordning om förbud mot försäljning, leverans och export till Burma/Myanmar av utrustning som kan användas för inre förtryck eller terrorism och om spärrande av tillgångar tillhörande vissa personer med anknytning till regeringen i Burma/Myanmar *KOM (2000) 299* till utrikesutskottet

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2000/01:28 till utbildningsutskottet

Motioner
2000/01:Sf5–Sf8 till socialförsäkringsutskottet

10 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 12 oktober

2000/01:32 av *Sten Andersson* (m) till justitieministern
Åtgärder mot s.k. ungdomsrån

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 oktober.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 oktober

2000/01:56 av *Margareta Cederfelt* (m) till socialminister Lars Engqvist
Tandhälsan

2000/01:57 av *Barbro Feltzing* (mp) till miljöminister Kjell Larsson
Oljeutsläppen

2000/01:58 av *Anders Sjölund* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg

Gränsdragningskommissionen

2000/01:59 av *Rolf Åbjörnsson* (kd) till miljöminister Kjell Larsson
Föreningen av Östersjön

Prot. 2000/01:11
13 oktober

2000/01:60 av tredje vice talman *Rose-Marie Frebran* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Beskattningsavskattning av överskottsmedel från SPP

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 oktober.

12 § Kammaren åtskildes kl. 9.55.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Utökning av antalet extra suppleanter i bostadsutskottet.....	1
2 § Val av extra suppleant i bostadsutskottet	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Svar på interpellation 2000/01:7 om svarttaxi.....	2
Anf. 1 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	2
Anf. 2 MAUD EKENDAHL (m)	2
Anf. 3 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	3
Anf. 4 MAUD EKENDAHL (m)	3
Anf. 5 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	4
Anf. 6 MAUD EKENDAHL (m)	4
5 § Svar på interpellation 2000/01:22 om nya regler för transportbidrag	5
Anf. 7 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	5
Anf. 8 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	5
Anf. 9 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	6
Anf. 10 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	7
Anf. 11 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	8
Anf. 12 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	8
6 § Svar på interpellation 2000/01:5 om Sveriges kommuner	9
Anf. 13 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	9
Anf. 14 ÅSA TORSTENSSON (c)	10
Anf. 15 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	11
Anf. 16 ÅSA TORSTENSSON (c)	12
Anf. 17 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	13
Anf. 18 ÅSA TORSTENSSON (c)	14
Anf. 19 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	14
7 § Anmälan om ersättare för särskild företrädare för partigrupp.....	14
8 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	15
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	15
10 § Anmälan om interpellation	15
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	15
12 § Kammaren åtskildes kl. 9.55.....	16